

KROCZYĆ (56) *vb impf*

o jasne.

inf kroczyć (5). ◊ *praes 1 sg* kroczę (1). ◊ *2 sg* kroczysz (2). ◊ *3 sg* kroczy (39). ◊ *praet 3 sg m* kroczył (2). *f* kroczyła (1). ◊ *3 pl subst* kroczyły (1). ◊ *imp 2 sg* kroczy (1). ◊ *3 sg* niech kroczy (1). ◊ *con 3 sg m -by* kroczył (1). ◊ *part praes act* krocząc (2).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVII(XVIII) – XVIII w.

1. *Stąpać, iść powoli, uroczyście, nadchodzić, zbliżać się; iść w ogóle; tollere gradum Mącz; incedere magnifice Calag; grandire gradus Calep; grallatorio a. grandi a. militari a. vegrandi gradu ire a. metari a. properare, grandiozem gradum facere, proceros passus proferre, ingenti passu venire Cn [w rymach] (50) : RejRozpr Iv; Tąmże gdzie oczy niofły profto łobie kroczył. RejWiz 46; [pyszny] kroczy s poftawą/ wfy wzniófł by Zaiąc. RejWiz 188v, 8, 26, 39, 118, 140 (8); [ksiądz] kroczy Potym zá ftoł RejFig Aav, Aa6v, Bbv [2 r]; [szalony] kryie pśiną oczy/ Ze wftydem od pocźciwych/ ná zad ftroną kroczy. RejZwierz 133, 31v, 106v, 116; Mącz 457c; RejZwierz 211v, 237; Calag 273a; Rádżę ráczéy pilnuyćie/ kiedy owo w nocy Zoná wftawfy od ćiebie/ do infzého kroczy. PudlFr 37; Calep 462b; GórnTroas 15; Ale ktofz ono w ftrou iákoby Fráncufkim, Doftyć poważnie kroczy? CiekPotr 64; GosłCast 16, 21; Iednák zow Xiędzem Woyćiechem boćianá/ Gdy owo łobie kroczy nád zabińcem/ Iák nád źwierzyńcem. KlonFlis F3v; Radby iáko on Ianus miał y w tyle oczy/ Kiedy ná znaczną korzyść ćichuczeńko kroczy KlonWor 2.*

W porównaniach (4): RejZwierz 126; Pátrz gdy fortunny iáko pawik kroczy RejZwierz 224, 116, 239.

W charakterystycznych połączeniach: kroczyć bujno (3), bystro, cicho, cichuczeńko, na zad (2), poważnie, prosto, szeroko (2), z postawą.

Zwroty: »kroczyć z miary« = zbaczać (1): Mym tropem śieć powietrze nie krocząc nic zmiary Ieśli fię k Słońcu przymkniesz złoczyftemu w zgorę/ Wołk v fkrzydeł roftopi/ y opalić fkorę. Ná doł fię też niefpufzczay głębia pod nogámi/ Tuż zá mną leć/ á w miarę/ będzie dobrze známi. RybGęśli C.

»w tańcu kroczyć« (2): Miley pátrzyć záprawdę gdy [dziewczyna] ná koniu toczy/ Niżli kiedy po Włofku w tańcu z chłopem kroczy BielSjem 21.

Szereg: »kroczyć a rozlicznie stawiać nogi« (1): á ony chodzą z wyciągnionemi fzyiámi á s podniofłemi głowámi/ krocząc á rozlicznie ftáwiáiąc nogi fwoie RejPos 306.

W przen (14) : RejWiz 54v; ROgizius ten Hifzpan/ choć ma krzywe oczy/ Ale rozum ten wierz mi/ iż mu profto kroczy. RejZwierz 76; Iuż przeminęły z tobą Orpheu one czáfy/ Gdy zá tobą kroczyły w taniec plęśne láfy. KlonŻal A4; KochMRot Cv; PudlFr 15; SIny mroz ku nam kroczy RybGęśli B4; nabożeńftwu oczy Lupią: Słowna też wiárá w zdártey kiecce kroczy RybGęśli C3; zá Zimą Láto/ Zárławą chleborodne ná przemiány kroczy RybGęśli C4; O płáwiáczko Sármácka/ Polfkich rzek głowo/ [...] Ty żytá roznoźiárne w morfki brzeg toczyfz/ A z wfyftkokupnym kruźcem ná zad k fwym kroczyfz RybGęśli D2v; Zá czym boiaźń ze ftráchem wftáwicznie kroczy/ Mocno gryzie funnienié/ á wftyd kole w oczy. GosłCast 59; Zátym Gąbinek z oftrómem fwym kroczy/ Tąmżeć fzpiklerze Brzeftkie zaydą w oczy. KlonFlis Gv, G2.

Zwroty: »ciszej kroczyć« = *zachowywać się spokojniej* (1): *Lecz gdy iuż k látom przydzie á iż fie obaczy/ To iuż też iego miłość ćifzey kroczyć raczy. RejZwierc 29v.*

»ochotniej kroczyć« = *nabrać pewności siebie, otuchy* (1): *Co też widząc on łtárzec że nam wřzytko k myłli/ Ochotniej kroczy gdychmy iuż ná fułzã wyłzli. Pirwey fie łtępiã łzłãpał á dziś inochodã HistLan D4.*

2. *Postępować, zachowywać się* (5) :

kroczyć przeciw komu, czemu (3): *RejJóz E7v; Nie płocho/ áni z gniewe^m/ przeciw męzo^m kroczyć BielSjem 9; GosłCast 67.*

kroczyć w czym (2): *RejJóz K8; Widziłz iż kãżdã łprãwã ku końcu fie toczy/ A niech kãždy iãko chce tu w łwych łprãwach kroczy/ Wřzytko fie ktemu ciãgnie by tego [rozkoszy] vżywał RejWiz 20v.*

3. *Iść za kim, gonić, ścigać, tropić [kogo, co]* (1) :

[*W porównaniu: Czarci kroczą myłzliwce/ iãko myłzliwcy kuropãtwy PostępekPrCzart 70.*]

W przen (1) : *iuż fie Fraucymer toczy/ Ktory w kãżdã godzine/ coł dziwnego kroczy. PaxLiz D2.*

Synonim: stãpãć.

Formacje współrdzenne: odkroczyć, odkroczyć się, okroczyć, pokroczyć, przykroczyć, skroczyć, wkroczyć, wykroczyć, wykroczyć się, wzkroczyć, zakroczyć; kraczać się, pokraczać, rozkraczać, rozkraczać się, wkraczać, wykraczać, wykraczać się, zakraczać; okraczyć, rozkraczyć, rozkraczyć się.

JB